

Motion till riksdagen 2025/26:365

av **Michael Rubbestad (SD)**

Stärkta regler för att skydda tjänstemän mot kränkningar från förtroendevalda

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör initiera en utredning kring hur tjänstemän kan ges ett tydligare skydd mot kränkningar, trakasserier och mobbning från förtroendevalda och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är en självklarhet att alla arbetstagare ska ha rätt till en trygg arbetsmiljö. Arbetsmiljölagen och tillhörande regelverk ställer tydliga krav på arbetsgivare att förebygga och hantera kränkande särbehandling, trakasserier och mobbning på arbetsplatser. Särskild uppmärksamhet har även ägnats åt att stärka skyddet för förtroendevalda mot hot, hat och våld i samband med politiskt engagemang.

Däremot saknas i dagsläget ett regelverk som tydligt omfattar den situation som uppstår när en förtroendevald utsätter en tjänsteman för kränkande behandling. En förtroendevald politiker i en kommun eller region har inget formellt arbetsgivaransvar gentemot tjänstemännen men kan i praktiken agera på ett sätt som upplevs som maktutövning. Det skapar en otydlig och problematisk situation där tjänstemän riskerar att utsättas för trakasserier eller mobbning utan att det finns tydliga rutiner för hur detta ska hanteras.

En ytterligare problematik är att en förtroendevald inte kan skiljas från sitt uppdrag på samma sätt som en anställd kan avskedas vid allvarliga förseelser. Förtroendeuppdraget är personligt och kan i princip endast upphöra genom den förtroendevaldes eget beslut eller genom väljarna i ett senare val. Det finns visserligen en särskild lagstiftning som möjliggör avsättning i mycket allvarliga fall, till exempel vid långvariga fängelsestraff, men dessa situationer är ytterst begränsade och fångar inte upp problem kopplade till arbetsmiljö och bemötande. Det innebär att en förtroendevald i

praktiken kan agera på ett sätt som i en arbetsrättslig kontext hade betraktats som grova överträdelser, utan att detta får omedelbara konsekvenser.

Problematiken är mest framträdande i kommuner och regioner där förtroendevalda och tjänstemän arbetar i nära samverkan. Men frågan är principiellt densamma även på nationell nivå. Även på nationell nivå behöver det säkerställas att tjänstemän har ett tillräckligt skydd mot kränkande beteenden från förtroendevalda.

Förvaltningens legitimitet och effektivitet bygger på att tjänstemän kan utföra sitt arbete professionellt och opartiskt, i en arbetsmiljö som präglas av respekt. Om förtroendevalda tillåts att agera på ett sätt som undergräver denna respekt riskeras både arbetsmiljön för enskilda individer och förtroendet för det demokratiska systemet som helhet.

Det finns därför behov av en översyn. Regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att klargöra ansvarsförhållanden och säkerställa att det finns tydliga regler för att skydda tjänstemän även mot kränkande beteenden från förtroendevalda. En sådan reglering skulle bidra till att stärka arbetsmiljön, tydliggöra rollerna mellan politik och förvaltning och värna förtroendet för den demokratiska processen.

Michael Rubbestad (SD)